

A tehetséges, tragikus sorsú Pergel Ferencre Ottlik hívta fel a figyelmet 1972-ben. *A Nyugat utóda, a Magyar Csillag* című tanulmányában elsősorban ezt a kapcsolatot világította meg, mely Illyés Gyula folyóiratát a *Nyugat* folytatójává tette. Megjelenése ismét alkalmat adott arra, hogy a *Vigilia* főszerkesztőjét raporra rendeljék. A két lap Ottlik által is emlegetett szellemi függetlensége nem illet a tiltásokkal és térésekkel működő kultúrpolitika elképzeléseibe. (Pergel elsősorban a második világháború alatti magyar irodalommal és a kor fontosabb folyóirataival foglalkozott — volna. Ígéretesen induló pályáját váratlan öngyilkossága zárta le.)

**A Nyugat és a Magyar
Csillag hatása ma**

Az évek során lassan elfogytak azok az írók, akik még személyes kapcsolatban lehettek a *Nyugattal*, Babitscsal, Illyéssel és a többiekkel. Az emlékezés műfaját az értékelés s az új szempontokat is mozgósító irodalomtudományi elemzés váltotta föl. A *Vigilia* ebben a szellemben is őrzi a *Nyugat* hagyományát. Ez év februárjában jelent meg a *Nyugat* történetének elismert kutatójával folytatott beszélgetés (*A Vigilia beszélgetése Kenyeres Zoltánnal*), melyet ugyanaz a szellemiség hatott át, mint az 1971-es *Nyugat*-számot, azt bizonyítva, hogy a *Nyugat* és a *Magyar Csillag* ma is él, s értékei legalább annyira fontosak, mint történetük során voltak.

„Mely s mint alakban?”

TANDORI DEZSŐ

Régi szöveg

Szeretettel köszöntjük a
hetvenéves költőt! (A szerk.)

*Mely s mint alakban járnak angyalok,
s jelentenek?
Hol, véletlen bukva olvasok
tűnt szövegeket.
Mint egyszíromesőben musili
testvériség,
csak nem férfi-nő, nem fél-emberi,
csak egy veréb,
harminc halott madár,
kiforgatott talajban pora jár,
száll, eltűntek még füvei
is, a való nem igaz, s nem hamis,
csupán hogy kellene kell kelleni,
nem téged s nem hol, csak visz, ami visz.*

*Mely s mint alakban? ha a nyelvtani
helyesség alapja kibillen is,
de nem a végső szó, hogy: „Mondani...!”
És a pergamen az igazi friss
világ-való, hányszor! Egész határ.
Kiterjedés, vagy épp-
-meglévő egyenes vagy kör vonal,
az angyalok ilyképp kiterjedettek,
kezdetekkel egy-világ-végei,
föld-testek, hol nem aratásra vetnek,
hol az idegenség is érleli
a megértést, ahol megérthetetlen
lebben, seregben, ez mindent jelentsen,
melynek — nálam — se parancsa, se rendje,
de jó, másoknak Isten Végtelenje.*

*Vonalon, síkon nem kívül: magam se,
persze.
Hogy-mi-magát kezemmel eleressze.
Bármi valós, kérdi, mikor kilobban:
„Mely s mint alakban...?”*

Régi szó

„...alítsa, sejtse”

*Ne alítsa, ne sejtse,
egy sejtje
se legyen lista
része, a létezés a léten,
mint mondtam: ugye! „persze!”
Ritmusba nem fér,
de helyet sem kér
ily egzisztencia,
s az egzisztencialista
csupán előre-se-vissza.
Semmiben el se tér,
csak mindennel erről beszél.
Ne tudja, ne, itt s a
túlján épp csak sejtje, alítsa.
Mikor már bizonyossága, és semmi sejtbe:
megtartásba elejtve.
Nem sztoikus, mint Babits a*

császár kezéből kicsusszanva véli,
ah, Rilke se légi,
se új, se régi,
nem álomnak alítva,
mit nem tud, nem tanítva. De nem is rejtve.

A változatokról

Agyon unva a változatokat,
míg szíven unva semmit,
mi az, mi kínál és fogad,
s mikor, s ha — mennyit?
Mondhatod-e, néven nevezheted,
ami elhagy, vagy amit elhagysz épp te?
Eltűnt így az, ami által, lehet,
nem jutna névre?
Mi néven futnak nap-s- nap-tagolók,
gyarló ajánlkozások, dallamok?
Mi néven hagy el járásod, gyalog
szered, hogy gondolkodnod sem kell: lépj-e?
Min tér vissza, ami még visszatér,
miféle úton?
A titkokat, a változatokat
lehet-e otthagyható néven tudnom?
Vagy a zajtalan szív, a dobbanó-sem,
az szökken el, helyben örökön?
Mikor nem tükröz a megalvadó szem,
s nincs hova, másba szöknöm?
Minden hangon ily eltűnés szava,
nincs-idején, szól,
s elnémulta lesz igazi-maga,
már-újra-visszatérte útból.
Üresen jár az agy, ha erre gondol,
csak a szív várakozik nincs-hova.